

14.

Sodelovanje študentske populacije pri oblikovanju Načrta enakosti spolov na UL FF

Mojca Suhovršnik

1. Uvod

Pri oblikovanju načrta enakosti spolov (NES) na visokošolskih institucijah se vselej zdi izredno pomembno slišati tudi glas tistih, ki jim je študijski proces namenjen – glas študentk in študentov. Sodelovanje med študentsko populacijo ter profesoriciami in profesorji pri pripravi načrta enakosti spolov je bilo (in še bo) pomembno, saj smo le tako lahko vključile različne perspektive in izkušnje na področju enakosti spolov ter začele delo načrtovati celostno.

Že ob samem začetku oblikovanja načrta smo bile študentke, ki nas ta področja še posebno zanimajo, povabljene v tri delovne skupine z različnimi fokusi delovanja. Tako smo sodelovale na področju spola v študijskem procesu, na področju spola v raziskovanju ter na področju problematike spolnega nasilja in nadlegovanja v visokošolskih institucijah, številne pa so sodelovale na dogodkih v okviru Dnevov enakosti spolov.

2. Študentski prispevek v procesu uveljavljanja NES

Aktivnosti v delovnih skupinah so bile raznolike, a gotovo je bila ena izmed prvih priložnosti za javno predstavitev dela študentk in študentov

na tem področju sodelovanje na Dnevih enakosti spolov na Filozofski fakulteti v študijskem letu 2020/21. Študentke so takrat aktivno sodelovale na okrogli mizi »Spolno nadlegovanje in spolno nasilje med študenti in študentkami na Filozofski fakulteti in UL«, kjer so članice raziskovalne skupine Rezistenca predstavile izsledke svoje raziskave o spolnem nasilju, ki ga doživljajo študentke in študenti, povzročča pa zaposleni pedagoški kader na fakultetah, akademijah in višjih šolah. Ugotovitve pilotne raziskave, ki je nastala pod mentorstvom prof. dr. Milice Antić Gaber, so predstavile tudi študentke različnih smeri na UL FF.

»Leta 2020 smo s kolegicami izvedle majhno, a pomembno pilotno raziskavo o spolnem nadlegovanju v akademskem prostoru. Raziskava predstavlja enega prvih vpogledov v pojavnost spolnega nadlegovanja na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Raziskava je pomembna, ker opozarja, da je spolno nadlegovanje v visokošolskem prostoru prisotno, a pogosto slabo regulirano. Vesele smo, da so članice in člani organizacijskega odbora to prepoznali in nam avtoricam raziskave večkrat ponudili možnost, da poročamo o rezultatih in javno opozorimo na odsotnost formalnih okvirjev, ki urejajo to področje. Dajanje glasov takšnim pobudam in odpiranje prostora za diskurz je korak k doseganju pozitivnih sprememb, zato Dneve enakosti spolov in teme, ki jih obravnavajo, razumem kot nujen del delovanja vsake izobraževalne ustanove.« (Študentka Sara Ugrin.)

Eden izmed takratnih poslancev je imel prav, ko je na nujni seji Odbora za izobraževanje, znanost, šport in mladino izjavil, da smo o problematiki spolnega nasilja in nadlegovanja prve začele govoriti ravno študentke humanistike in družboslovja, saj se ravno na teh študijskih programih ta problematika najbolj prevprašuje in se na novo osmišljajo družbeni odnosi.

Študentke smo v istem študijskem letu organizirale tudi dogodek »Razumevanje (ne)enakosti spolov skozi študentsko perspektivo«, na katerem smo predstavile različne tematike: od nadlegovanja mater na delovnem mestu (matahara) v sodobni japonski družbi prek konstrukta spola in delitve spolnih vlog skozi prizmo organizacije javnih stranišč, ali zakaj

potrebujemo spolno nevtralna stranišča, do vpliva pandemije covid-19 na življenja žensk na področju intimnopartnerskega nasilja in nasilja v družini, skrbstvenega dela in reproduktivnih pravic. Govorile smo tudi o zagatah, izzivih in lepotah poučevanja srednješolcev in srednješolk o (ne)enakosti spolov, o spolnih stereotipih v medijih in njihovem vplivu na vsakdanje življenje otrok, mladostnikov, mladostnic in odraslih ter organizirale pogovor o osebah, ki na ravni spola presegajo binarni okvir moškega in ženskega. Tako študentke in študentje ne le predstavljamo kompleksnost področja enakosti spolov, ampak tudi interdisciplinarno sodelujemo in širimo obzorja.

»Dnevov enakosti spolov se spominjam kot dogodkov, ki so mi razširili obzorje in odprli razprave, o katerih prej sploh nisem razmišljala. Najbolj sem cenila raznolikost govornikov in obravnavanih tem – od uveljavljenih akademičark in akademikov do mladih raziskovalk in raziskovalcev, študentk in študentov – ta množica perspektiv je bila osvežujoča, zlasti po monotonem stanju, v katerega je svet padel v obdobju izolacije. Raznolike dogodke vidim kot odličen način za obravnavanje interseksijske narave boja za enakost spolov, zlasti v akademskem prostoru.« (Študentka Zala Julija Kavčič.)

Leto kasneje (študijsko leto 2021/22) so bili Dnevi enakosti spolov že umeščeni v širši program aktivnosti UL FF; v prihodnosti bodo izvedeni vsako leto in tako, upamo, postali tradicionalna institucionalna dejavnost. Simbolno smo 8. marca Dneve otvorile ravno s študentskim dogodkom »Iz leta v leto, iz generacije v generacijo«, kjer so študentke različnih študijskih smeri predstavljale svoja izbrana zanimiva zaključna dela s področja enakosti spolov. Poleg tega so študentke Oddelka za germanistiko, nederlandistiko in skandinavistiko pod mentorstvom izr. prof. dr. Janje Polajnar Lenarčič predstavile plakate o študijah primera pri seminarju Enakost spolov v jeziku in sliki.

Študentski dogodki v okviru Dnevov enakosti spolov sporočajo, da je področje enakosti spolov za študentke in študente različnih študijskih smeri zanimivo. Poleg tega pa na Filozofski fakulteti dokazujemo, da je mogoče te tematike vpeljati tudi v neposredni študijski proces, kjer – če

je le volja – profesorice in profesorji spodbujajo študentke in študente k poglobljenemu raziskovanju ter skupaj z njimi te tematike osmišljajo in aktualizirajo. Hkrati je iz organiziranih študentskih dogodkov razvidno, da se študentska populacija z enakostjo spolov ukvarja tudi v zunajšolskih dejavnostih.

V okviru aktivnosti, povezanih z načrtom enakosti spolov, smo povabile tudi vse študentke in študente Filozofske fakultete k izpolnjevanju vprašalnika o enakosti spolov v študijskem procesu na oddelkih.¹ Te informacije so bile dopolnile k podobnemu preizpraševanju in analiziranju obstoječega stanja na različnih oddelkih in so tako prispevale k večplastni oceni stanja na fakulteti, predvsem pa so bili odgovori študentk in študentov dragoceno izhodišče za načrtovanje vseh prihodnjih aktivnosti širše delovne skupine na tem področju. Namen ugotavljanja »stanja stvari« je prizadevanje za kakovosten študijski proces na fakulteti. Z anketnim vprašalnikom smo želele ugotoviti, kako profesorice in profesorji (glede na zastopanost po spolu) nazivajo študente in študentke ter ali in kako pedagoško osebje v študijskem procesu (na predavanjih, vajah, seminarjih, govorilnih urah, individualnih konzultacijah) širi spolne stereotipe in seksistične pripombe. Ugotovile smo, da ne glede na zastopanost po spolu v letniku pedagoško osebje v študijskem procesu po mnenju večine študentk in študentov ne širi spolnih stereotipov in seksističnih pripomb. Vendar približno petina študentk in študentov, ki so označili, da je zastopanost po spolu v letniku pretežno ženska, trdi, da spolne stereotipe in seksistične pripombe nekateri širijo, da pa so to le izjeme.

Poleg tega smo se osredotočile na spolno občutljivo rabo jezika pri pisanju seminarskih, projektnih in zaključnih nalog ter na uravnoteženost seznama literature in obravnave tematike enakosti spolov pri posameznih predmetih. Približno polovica študentk in študentov, ki že imajo izkušnje s pisanjem seminarskih in projektnih nalog, je odgovorila, da pedagoško osebje ne glede na spol ne priporoča vključevanja spolno občutljive rabe jezika pri pisanju seminarskih in projektnih nalog, medtem ko večina študentk in študentov, ki imajo izkušnje s pisanjem zaključnih del, meni, da jih je velika večina mentorjev in mentoric spodbujala k spolno občutljivi rabi jezika. Približno polovica študentk in študentov

1 Anketo je dokončno izpolnilo 161 študentk in študentov.

je odgovorila, da se vprašanje enakosti spolov obravnava pri zelo malo predmetih, medtem ko je približno petina odgovorila, da se vprašanje enakosti spolov obravnava pri približno polovici predmetov.

Za načrtovanje nadaljnjih aktivnosti smo študentke in študente spraševale tudi o tem, katere tematike jih v okviru enakosti spolov najbolj zanimajo in ali se v različnih aktivnostih oziroma projektih ukvarjajo s tem področjem. Zanimalo nas je tudi, ali se zdi študentom in študentkam smiselno uvajati predmete s tematikami enakosti spolov. Da je to smiselno, meni večina (69,4 %).

Izsledki so prav gotovo v enem delu spodbudni, v drugem pa nekoliko manj, kar pomeni, da nas na tem področju gotovo čaka še nekaj dela.

3. Zaključek

Zavedamo se, da je doseganje sprememb na področju enakosti spolov vedno tek na dolge proge, toda v tem trenutku največ šteje predvsem to, da so se na tem področju začele izvajati povsem konkretne aktivnosti. Delo in prispevek študentk in študentov, ki so sodelovale_i pri različnih aktivnostih (vključno s kritikami in sugestijami za delo v naslednjih letih), sta bila sprejeta z vso resnostjo in odgovornostjo do njihovega dela.

V dosedanjih aktivnosti v okviru načrta enakosti spolov smo sodelovale pretežno študentke. Vesela sem, da je tako, a ne morem mimo želje, da bi tudi študentje v prihodnjih letih prevzeli aktivnejšo vlogo. Vprašanje enakosti spolov je namreč vprašanje vseh nas.